

U četiri dana 15.450 zarobljenika.

Brzobjavne vijesti.

Rat na Balkanu.

Kada će biti prekoračena grčka granica?

Rotterdam, 18. decembra. „Daily Telegraph“ javlja iz Rima: Postoji uzrok, da se stalno može držati, e je Austrijancima, Nijemcima i Bugarima dana zapovjed, da mogu čete prekoračiti grčku granicu samo u slučaju, da Englezi i Francuzi započnu novom ofenzivom i kada bi ovi kušali da opet prođu na srpsko-macedonsko ili bugarsko područje.

Neutralna zona između Grčke i Bugarske.

Rotterdam, 18. decembra. Reuter javlja iz Atene: Neutralne zone između Grčke i Bugarske proširilo se do Bitolja i Geveljija. Bugarska je ponudila Grčkoj, da će isprazniti Kenali.

Srbi vršteni u englesku vojsku.

Lugano, 18. decembra. „Corriere della sera“ javlja iz Soluna: Srpskim vojnicima, koji su prekoračili Grčku granicu i koji su bili razoružani, bilo je oružje pravaćeno. Ova će se momčad uvrstiti u englesku vojsku.

„Tribuna“ javlja, da je dosada iskrcano u Solunu 168.000 momaka. Jučer je opet stiglo 5500 momaka i dvije francuske 10 cm baterije, 1000 francuskih konjanika kao predstraže dviju divizija, što dolaze iz Aleksandrije.

18.000 austrijskih zarobljenika u Tirani i Elbasanu.

Hag, 18. decembra. „Reuter“ javlja službeno iz Atene, da je 18.000 austro-ugarskih ratnih zarobljenika pod srpskom stražom dovedeno u Tiranu i Elbasan.

Ostanci srpske vojske.

Atena, 18. decembra. Srpska vojna uprava, što se sada nalazi u Solunu izvjavlja, da će se ostanci srpske vojske, koje ima oko 100.000 momaka, opet sakupiti, i da će ovim četama, koje su još sposobne za vojsku, biti dodijeljeni francuski časnici, a vojska bit će opskrbljena francuskom municijom i ratnim materijalom.

Bugarska nije dovršila ratovanje.

Sofija, 18. decembra. Šef generalnog stožera, Joslav, rekao je: Čini se, da je rat za nas dovršen, no nitko ne može reći, kada će biti sklopljen mir. Bugarska ne ratuje samo protiv Srbije, nego i protiv entente i dok u Grčkoj stoje engleske i francuske čete, vrijedi za nas to, da moramo rat nastaviti. Mi bismo počinili veliku pogrešku kada bismo narod osiguravali, da je rat dovršen. Mi moramo biti pripravniji na sve mogućnosti i stupiti protiv istom svom snagom.

Grčka i ententa.

Obrana Soluna.

Zürich, 18. decembra. Švicarska brzobjavna agencija javlja iz Milana: Generalni stožer četvornog sporazuma u Solunu čini sve priprepe za obranu grada, jer se ne sumnja, da bi čete centralnih vlasti mogle napredovati protiv Soluna, da tako prišle čete saveznika, da se ukrcaju na brodove. Solun je u opsegu od 10—12 km jako utvrđen. Čete alijanca pojačale su se sa kojih 16.000 srpskih četa, koje se je unovaćilo između srpskih bjegunaca. Medjutim se grčka posatka priprema na odlazak, no ipak će jedna divizija ostaći u gradu.

Sarrail će odstupiti.

Amsterdam, 18. decembra. Usprikos formalne privole nije francuska vlada sklonu, da i dalje vodi operacije na Balkanu. General Sarrail je izvjestio, da je bilo šteta uz bezuspješne pokušaje,

koji bi se imali poduzeti iz Soluna, zrtvovati ma i jednog samog momka. Ako bude francuska vlada i dalje slijedila englesku, zamolit će Sarrail, da ga opozovu.

Ođšteta Grčkoj.

Zürich, 18. decembra. Iz Milana se javlja, da su poslanici četvornog sporazuma izjavili grčkoj vladi, da će vlasti četvornog sporazuma isplatiti Grčkoj svaku financijsku štetu u Solunu, kao što uopće svaku štetu, što bude počinjena na Grčkom području.

Slabi odasiv za grčki zajam.

Atena, 17. decembra. Uslijed slabog odaziva potpisivanja na grčki zajam, bio je termin prenešen do 1. januara.

Odstup grčkog generala.

Atena, 18. decembra. Šef generalnog stožera, Dusanis, predao je kralju molbu za odstup, jer ne ča preuzme na sebe odgovornost radi zadnjih događaja. Kralj se još nije odlučio.

Grčka se je odlučila?

Atena, 18. decembra. Zadnji pogovori grčkih ministara, kojima su prisustvovali i mjerodavni vojnički krugovi, dokazali su, da se je Grčka komčno odlučila. Izgleda, da je ova odluka po velu drukčije ispalna, nego li dosada govorilo. Grčka ne će kod budućih događaja biti više pasivna, nego će i aktivno sudjelovati.

Iz Rumunjske.

Dobri odnošaji između Bugarske i Rumunjske.

Sofija, 18. decembra. Ministar financija Tončev oznacio je odnošaje između Rumunjske i Bugarske kao vrlo dobre ve i radi toga, što je rumunjska vlada predložila neka se iponovi konvencija za prevoz robe.

Ententa i Rumunjska.

London, 17. decembra. (D. u.). Reuter javlja: Lord Cecil odgovorio je nismo na postavljeno mu pitanje, da su odnošaji između alijanca i Rumunjske potpuno prijatnog karaktera. Nije u stanju da dade ma ikakovu izvaju o vojničkom položaju u Rusiji.

Iz Egipta.

Utvrđenje suskog kanala.

Amsterdam, 18. decembra. U Engleskoj se boje, da će Turci gdjekod na sjeveru ili jugu zasuti Suecki kanal, čime bi se zapriečio prolaz i malim tonjaćama, koje tako ne bi mogle sudionistovati u borbama. Radi toga su Englezi uzduž cijelog kanala priredili jake utvrde, koje će se opirati poljskim topovima.

Lord Kličener nadzopovjednik u Egiptu.

Amsterdam, 18. decembra. Lord Kličener podat će se u kratko vrijeme u Egipt, gdje će preuzeti vrhovnu upravu nad operacijama. Svi znakovi pokazuju, da je Engleska pripravila na duži rat u Egiptu.

Iz Francuske.

Neuspjeh francuskog zajma.

Genf, 18. decembra. „Matin“ pise, da uspjesi zadnjih dana nipošto nijesu u prilog ratnog zajma. Šire se glasine, da je potpisano ratnog zajma samo 4 milijarde.

Opomena francuskog vladi.

Genf, 18. decembra. Senator Humbert opominje u „Journal“ pred optimizmom nekih agenata, koji vele, da

Njemačkoj prijeli glad i da ova nema više pričuva. To je prosta laž, jer tamo nije jošte pozvano pod oružje godiste 1917. kaosto ni muževi od 45 god. dalje. Mnogi prijatelji Francuske žele, da ova sklopi mir prije nego li iskrvari, da ne budu drugi uživni dobitka. Francuska mora stediti sa ljudima, ta ona je već dosta žrtvi doprinijela.

Iz Engeske.

Za vojničku se službu prijavilo 2 milijuna Engleza.

London, 18. decembra. (D. u.). „Daily News“ javlja, da politički krugovi tije rezultati upisivanja na okrug 2 milijuna, od kojih se je 300.000 prijavilo, da odmah ustupaju u vojsku.

Iz Italije.

Talijanske čete u Albaniji.

Lugano, 18. decembra. U Albaniji i to u kotaru Valone, sakupili su Talijanci 70.000 momaka.

Talijanske skrbi za Albaniju.

Lugano, 18. decembra. U Rimu su jako uznemireni radi vijesti, da Bugari prodiru protiv Elbasana, jer se boje, da bi Bugari i Austriji mogli zauzeti albaniju obalu. Austrija namjerava — tako veli jedan Albanac, koji boravi u Rimu — uz pomoć Bugarske zauzeti Skadar, grad i Sv. Ivan Medunasa, da tako za vrijeme uniste srpsko-talijanske namjerne na istočnoj obali Jadranskog mora.

Iz Rusije.

U Petrogradu ima 200.000 bjegunaca.

Kopenhagen, 18. decembra. Papis naroda u Petrogradu, koji je bio dovršen ovih dana dokazuje, da grad broj 2 i pol milijuna stanovnika od kojih je 200.000 bjegunaca.

Iz Amerike.

Gibanje radi izvoza oružja iz Amerike.

Amsterdam, 18. decembra. „Times“ javlja iz Vasingtona: Gibanje, da se zabrani izvoz oružja i municije iz Amerike sve se više širi, no nema nada, da bi predsjednik Wilson svoju službenu izvaju u tom pogledu opozvao, jer ne ča preuzme na sebe miznu tvorničara. Radi toga se smatra sve ovo gibanje bezuspješnim.

Iz Perzije.

Mobilizacija u Perziji.

Carigrad, 18. decembra. Za prvi put pozvani u vojničku službu odseljenici koracaju Perzijanci po gradu uz narodnu glazbu pred perzijsko poslanstvo, otkuda će biti otposlani dalje.

Dogodjaji na moru.

Potopljen belgijski brod.

Amsterdam, 17. decembra. (D. u.). Parobrod „Levenpool“, koji je bio namijenjen za belgijski pomoćni odbor, a putovao je iz New-Yorka, nabasao je u kanalu na minu i potopio se. Momčad je spašena.

Centralne vlasti.

Konao između Vardara i Morave. Budimpešta, 18. decembra. U zadnji sjednici zastupničke kuće predlaže je bivši ministar poljedeljstva, grof Bela Serenyi, neka bi se Egejsko moru spojilo sa kanalom, koji je započeo južno

Soluna, te bi prolazio preko dolina Vardara i Morave do Dunava. Radi ove je stvari grof Serenyi otputovao u Berlin, da raspravlja o stvari sa mjerodavnim ličnostima.

Spoj između Berlina i Carigrada.

Beč, 18. decembra. U današnjoj sjednici gradskog vijeća stvoren je zaključak, da se zamoli ministarskog predsjednika, neka bi vlak, što ima spajati Berlin sa Carigradom, prelazio preko Beča.

Novi vojnički zakon.

Budimpešta, 17. decembra. (D. u.). Zastupnička komora primila je zakonku osnovu o proširenju vojničke dužnosti, u svrhu osobnih podavanja u ratne svrhe, do 55. godine.

„Spremanja“.

Ruska.

U Rusiji događaju se očito stvari, koje se imadu inozemstvu zasutjeti. Puno znače posjeti, što ih je ruski car učinio prije u Besarabiji, a sada u Finskoj. Željeznički, brzobjavni i svaki pismeni saobraćaj med Rusijom i Švedskom, te med Rusijom i Rumunjskom je od više dana prekinut. Od 3. dec. nijedna „engleska“ novina ne dobiva privatnih vijesti od svojih ruskih dopisnika.

Ipak iz Stokholma prepustila se ova vijest:

Iza čitave ruske fronte osobito sa krajnim krilima obavljaju se od nekog vremena velike priprepe za dužu ofenzivu. Osobito je vojska kod Dvinskaja jako pojaćana pričuvama. Velike zalihne municije potice iz francuskih i japanskih tvornica. U sredini fronte koncentriraju se priprepe u Minsku. Velike pričuve sabiru se u Kievskom okružju. U ozbiljnim političkim krugovima Petrograda trdi se, da su se vlasti entente sporazumjele, da se u jednom od najbližih mjeseci imade provesti istodobno ofenziva, na istoku i zapadu, da se onemogućiti izmjenjivanje njemačkih četa.

Pod zapovjedništvom generala Bielajeva otvoreno je šest novih ruskih časničkih škola: to se je škole ispušne, pozvani su pod oružje 19 godina stari djaci. Izdan je ujedno proglas za dobrovoljan pristup u časničke škole. Vojničke se krugovi nadaju, da će se od ožujka ukloniti pomanjkanje časnika.

Iz Cernovica čuje se također o velikom ruskom spremnjaku:

Rusi na granici Besarabije odvlače veći dio, protiv Rumunjske postavljenih četa. Rusi su poduzeli u južnoj Besarabiji poostrene vojničke mjere. Luke na Dunavu: Reni, Izmail i Kilija zatvorene su za slobodan promet. Samo vojnički brodovi smiju ploviti u tom kraju. Bjegunci izvješćuju o dolasku daljnjih ruskih masa. Javljaju se i dolazak više vlakova s tehničkim materijalom.

Bjegunci iz Tarnopola i kotara, opisuju živim bojama prilike pod ruskim gospodstvom. Vojničke oblasti grozničavo rade oko popravka i uspostave željeznica i strategijskih puteva, što vode u Voliniju u Besarabiju. Rusi pri tom bezbrožno pustoše šume. U ovaj se mah vojnički naobrazuje preko 20 hiljada novaka, koji su iz zaledja dopremljeni.

Medjutim su sredinje vlasti veće spremne, dok se neprijatelji tek spremaju. Ali i mi se pripravljamo za budućnost. Njemačka sklada kod kuće novu ratni zajam od 10 milijarda; paće čuju se vijesti, da i Grčka traži u Njemačkoj, onaj pređajom što joj Engleska uskraćuje.

„Fremdenblatt“ javlja, da se i u naš ima očekivati nova pojaćanja naših četa. S upućene strane javlja list, da će vojni obvezanici u dobi od 44 do 46 g. biti pozvani sredinom siječnja u ratnu odobno pučko-ustasku službu.

Engleska.

— I Englezi se spremaju. Njihovi listovi pišu, da je lord Derby uspio sa svojim novatenjem i nasubio 2 milijuna dobro-

vojaca (?) za vojsku. Čuti ćemo do skora službeno priopćenje engleske vlade pred donjom kućom, i znati tačno kakav je rezultat donijelo Derbyjevo sniženje.

Englezi u Švicarskoj, koji borave u većim brojevima u Bernu i u drugim gradovima, primili su naloga, da budu spremni za eventualni odlazak.

Francuska.

— Javili smo već u našem listu, kako vojnički dopisnik „Basler Nachrichten“ misli, da će i Francuzi poslije dužeg zastoja, što vlada na zapadu, započeti doktora novu ofenzivu, pa ovu svoju tvrdnju dokazuje ovako: Duga tišina na zapadnoj fronti sluti na oluju. Budući da nema uspjeha ni na Galipolju, ni kod Soluna, na drugdje, jasno je, da će odluka za Francusku pasti na već krivju natopljenim poljanama Francuske same. Zadnje Joffre-ove izjave uvjeravaju nas, da Francuzi žele još jednom okušati svoje sile u svojoj materij zemlji, a ne na dalekim orijentalnim bojima.

Turska.

— Sprema se također, po samom engleskom „Tempsu“, i opća turska ofenziva. Oni će imati do kratka 2 milijona vojnika pod oružjem. Stotine milijuna Turaka te inoanrodnih muhamedanaca budu se polagano od Turana, od Indija i od Afrike do Carigrada i organizira se protiv nećih „kaura“. Polag vjerskih poticaja očvrljuje i podiže oslabljenu državu bosforškog bolesnika i turski nacionalizam t. zv. „tranzizam“.

Turan je nizina uz Kaspijsko more i kolijevka turskog carstva. Ono je stanovitištvu puno energije, te inteligencija njegova svim žarom radi oko ojačanja turske vojske.

Turaniste vide u Rusiji najpogibljivijeg svog neprijatelja; traže zlatu i nalaze medju neslavenskim Mongolima, Finima, Mađarima i Bugarima krvlju srodne si i naravne saveznike.

Italija.

— Italija također se sprema, ali u koliko znamo, samo na defenzivu. Čini se da će Talijanci napustiti sošku frontu, jer si utvrđuju straga jake pozicije uz rijeku Tagliamento.

Iz obih činjenica zaključuje, da se Talijani spremaju na kakvu ekspediciju na Bal- i, možda u Albaniju, da pomognu Srbima.

Srbija.

I ti spremaju se na što duži otpor u Albaniji i okupljaju se od Skadra do Drača, čekajući na pomoć Italiji. Oružja mora opskrbiti ih hranom i ratnim materijalom. Srbi simpatiziraju i s Talijanima i čekaju sve od njih, kao što su negda od Rusije.

Bugarska.

Medjutim na vidiku je nova bitka na Vardaru, koja će započeti do desetak dana, jer se mi, Nijemci i Bugari ne spremamo već smo spremni kod Strumice, da navalimo na Engleze i Francuze i da ih potjeramo iz Soluna.

Najbolje i najjače obrambene linije za entente čete su između Karasula, Kiliska i Arnatova. Ovdje se ima očekivati doskorašnja velika bitka.

Razne vijesti.

Veliki simfonični koncert u prilog naših bjegunaca. Predsjedništvo ratnog pripomoćnog odbora posjetilo je Ekelekciju gospođu Chmelarž i zamolilo ju, da bi preuzela pokroviteljstvo nad simfoničnim koncertom, koji se daje u korist naših bjegunaca dne 19. o. m.

Gospođa Chmelarž izjavila je ljubezljivo, da se sve od početka zanima za sudbinu naših bjegunaca te da je sretna, što može učestvovati u tako plemenitoj akciji.

Simfonični koncert održati će se buduće nedjelje u gradskome kazalištu. Sudjelovat će u koncertu: 90 glazbenika mornaričkog orkestra pod vodstvom gosp. J. Voske. Pjevat će „solo“ gosp. Vily Gerstorfer, vrjedniji operni pjevač, koji je dobro poznat u Puli, kao vrstan pjevač, budući je već sudjelovao u raznim koncertima, koji su bili predijeljeni u dobrotorne svrhe.

Dalje pjevat će zbor „Cavalier Pietro Ciscutti“ pod vodstvom poznatog glazbenika prof. Antona Illesberga.

Raspored umjetničke večeri sadržaj:

1) tri simfonične umotvorine:

Wagnerov „Ulaz bogova u Walhalla“ iz opere „Rensko zlato“, Dvoržakovu petu simfoniju: „Iz novog svijeta“, i Lisztovu „Predigre“.

2) Dva komada za tenor uz pratnju orkestra: Mozartovu ariju iz opere „Carolina frula“, Flottovu ariju iz opere „Marta“.

3) Dva zbora: „Schubertova noć“ i Richardovu „Ružu“.

Ulaznice za ovu rijetku i vnerudnu predstavu prodavaju se svaki dan u kazališnoj blagajni od 10—12 pr. p. i od 3—5 i pol p. p.

Cijene: lože 20 K; naslonjače u parteru 5 K; Sjedala u parteru 3-50 K; Ulaznica u parter i u lože stoji 1-50 K; ulaznica u galeriju 0-60 K; sjedala u galeriji s ulaznikom stoji 1-50 K.

Glazba. Danas u 3 sata popodne svirat će mornarička glazba pred pjesadijskom i topničkom vojnom sljedeći program:

1. Rokovnjači-Parma: Mladi vojaki, koračnica; 2. A. Absenger: „s Kohlröhl“.

pjesma; 3. J. Strauss: „An der schönen blauen Donau“, valček; 4. J. Kachler: „Lieder Czardás“; 5. Keler Bela: „Oesterreicher Zapfenstreich“; 6. N. N. „Jelčić“ korčonica.

Položio ispit. Odvjetnički kandidat, sada c. i kr. poručnik, Ivo Krajeec, bijaše ovih

dana promovovan na zagrebačkom svetištu doktorom prava.

Darovi za zakladu siročadi u ratnih vojnika. U Barbanu sakupljeno prigodom 2. decembra iznos od 224 kruna u gore spomenutu svrhu. Izkaz do rovatelja izložen je u našem uredništvu

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Položaj je nepromijenjen te vlada mir. Rusi tvrde u svojem izvještaju od dne 15. decembra, da se je njihov donjinsko namjerilo kod Ušickova na Dnjestru na austro-ugarske izvidnice, odjevene u ruskim uniformama. U tom priopćenju nema ni riječi islinite. Mi ne upotrebljavamo takova zabacjiva sredstva.

Talijansko bojište.

U Tirolu zubile su naše čete sjeverno Valsugane više neprijateljskih nalava na Collo. U kotlini Boveca iznenadili smo Talijance opet u jednoj od njihovih najprednjih pozicija. Gorica stajala je privremeno pod teškom topničkom vatrom.

Srpsko bojište.

Prostor južistočno Bjelopolja bio je od neprijatelja izpranjen. Broj zarobljenika, što nam je kod zauzeća ovog grada pao u ruke, narasao je na 1950 momaka. Jedna naših divizija zarobila je u sjeveristočnoj Crnoj Gori u zadnja četiri dana borba ukupno 13.500 zarobljenika.

Zanimjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Iznajmljuje se stan, sastojeci se od 6 soba, kuhinje, smoknice i vrtom. Ulica Fialco 15.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 17. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Zapadno bojište.

Nikakvi znatniji događaji. Prigodno neprijateljske značne nalave na Metz gradski je muzej bio teško oštećen.

Istočno bojište.

Broj zarobljenika između jezera Ma rosa i Mladzija povisio se na 237. Inače bile su samo male borbe izvidnica.

Vrhovna vojna uprava.

Protiv ententnih dopisnika.

London, 18. decembra (D. u.) „Daily Telegraph“ javlja iz Rima: Grčki je vlada zaprijetila, da će istjerati iz zemlje sve ententne dopisnike, nu pokušala je svoju zapovjed uslijed diplomatskog prosvjeda.

Pregovori između entente i Grčke.

London, 18. decembra. (D. u.) „Morningpost“ javlja iz Atene: Poslanici vlasti entente pregovaraju sa Skuludisem o potškoćama između vojničkih vlasti Grčke i četvornog sporazuma obzirom na utvrđenje Soluna. Stvar se ina urediti polovino.

Podupirajte Družbu!

POLITEAMA CISCUTTI

U nedjelju, dne 19. prosinca u 5 sati popodne,

simfonički koncert

u korist

:: NAŠIH BJEGUNACA ::

Iz talijanske irredentističke politike.

(Dalje.)

Predaleko se je išlo, što su započeli, bilo je odvise otkriveno, svi su se plašili proganjanja, trebalo se je skrivati. „Sentinella“ je umigla, a njen svijet preuzelo je drugi list, koji je morao biti više oprezniji. Nakon duge istrage bio je Codermas osuđen zajedno s Corsigom. Malo vremena nakon što je izasao iz zatvora, umro je Corsig, a Codermas dovukao je sa sobom iz zatvora klica bolesti, koja ga je prije par godina položila u grob još u krepkoj muževnoj dobi.

Mnogi bi mislili, da se je Codermasu pomagalo, kad se je vratio u Goricu, ali valjalo se je skrivati, pa su se skrivali i pred Codermasom, koji je na to otišao u Italiju. Ali tada je oko eroznihl medjaša dnuvo takav politički vjetar, koji nije svjetovao, da se primi odvise sjajno čovjeka, s kojim je tako išlo u savezničkoj Austriji. Codermas je bio zrtva tadašnjih prilika razočaran, razdvojen, i u njem je ugarska posljednja akcija irredentizma. On se je vratio u Goricu i u „Gazzettino Popolare“, kojega je sada počeo uredjivati u austrijskom duhu, oštro je bitavao sve, koji su smetali napretku Gorice, te

se je zauzimao za pošten sporazum sa Slovincima. Kandidirajući za gradsko zastupstvo, gotovo da je bio izabran, što dokazuje, da je među talijanskim pučanstvom Gorice bilo dosta poštenih ljudi.

Ali irredentizam se je razvijao dalje, stvarana su razna društva, raširivana knjige, u kojima se opisivahu talijanske patnje pod austrijskim gospodstvom u Veneciji i Lombardiji. Akcija protiv Codermasa bila je uspješna, njega se proklinjalo, niko od njegovih prijasnih znanaica i prijatelja nije ga ni pogledao, s prezirnom se izricalo njegovo ime, sve do njegove smrti. A irredentizam je rasao sve više i više i nijedna zgoda nije protuštena, da ne dođe do izjava posve irredentidskog značaja.

Prije početka rata ali svi su oni napustili „neoslobodjenu Goricu“, proglašujući onda u Italiji Slovence pandurima austrijske vladje, zbog kojih su oni toliko trpili!

U onim časovima, koji leže već tako daleko, dok su još svi ljudi bili na svojim domovima, Slovinci su se obazirali samo na sjevernu medju svog naroda. I rijetko tko je znao, kako silan a tih boje vode Slovinci uz svoju jugozapadnu medju s irredentom i njenom „Legom“ i uplivin

ljudima, koji su stajali uz nju, gdje su se s novćanim i moralnim pritiskom preobrazala slovenska djeca u neoslobodjene Talijane.

Nesto ali treba uvijek naglasavati: Moramo razlikovati Talijane od Furlana. Dok su prvi gotovo uvijek zagriženi protivnici svega, što je slovensko, žive drugi u mimom prijateljstvu sa susjednim Slovincima. To se opaža svuda i treba konstatovati, da se narodni boj rasprijuje isključivo iz irredentiskih talijansko-liberalnih sredista.

Započnimo s etničkim razmiedjivanjem sa zapada. Tik uz talijansku granicu leži Kormin, o kojem sada talijanski irredentisti mnogo govore. Brojni Slovinci imali su u mjestu družbinu skolu. Sv. Kirin, brežuljak sjeverno Kormina dijeli Slovinci od Talijana. Sjeverozapadno leže isključivo slovenska Brda lako nalazimo na zemljovjedu nazake kao: Vipulzano (Vipolže), Dobra (Dobrovo), Fianna (Fojana) itd. Prva veća furlanska mjesta su onda Moša pa Loeinik. I u tom mjestu, koje je nekada bilo sve slovensko nalazi se slovenska skola. Sjeverno je Polgora, slovenska općina s leginom školom, a pol sata istočnije je Gorica, u kojoj se nije dovršio boj medju slovenskom većinom u gradu i

slovenskom okolicom sa talijanskom gradskom upravom.

Od Gorice dalje je Soča skoro uvijek narodna medja. Na desnoj obali je Majnica, čisto slovensko ime, ali još samo s nekoliko slovenskih kuća, Rubije i Sovodnje kod uske Ipave u Soči su čisto slovenska mjesta. Iza njih leže sela Peteljani i Boskini, koja su već na pola talijanska. St. Martin, koji je još prije 30 god. bio slovenski, danas je sav talijanski, što nije ništa čudnog, jer ti krajevri imadu svoje prirodno središte u ultratalijanskom Gradšću, koje je potalijansko i Zdravščinu, u kojoj se još dži nesto Slovenaca. Palazzo, Redipugina, Vermaljan, Seles, sve se to otdjelo. Već blizu mora je industrijski Tržič s moćnom skupinom Slovenaca. Uz more leži stari Devin s malenim selom oko njega. Poznato kupalište Sesljan je prilutno potalijansko. Nabrežina je socijalističko gnježdo i bogati kamenolom su u rukama talijanca iz kraljevstva. Sveti Križ, jedino slovensko ribarsko selo je slovenska kula. Ali i ovdje su socijalisti mutili jednodušnost. Sveti Križ spada već tršćanskoj okolici, a o Trstni, najvećem slovenskom gradu, ne ćemo danas govoriti.

(Dalje slijedi.)